Center of Plant Systems Biology and Biotechnology
139 Ruski Blvd., Plovdiv 4000, Bulgaria
E-mail: secretary@cpsbb.eu

Заличени данни,
във вр. с чл. 5, пар. 1
от Регламент (ЕС) 2016/679

**Одобрил:**

**Председател на УС**

**(доц. д-р Цанко Гечев)**

# ЕТИЧЕН КОДЕКС

## на работещите в Център по растителна системна биология и биотехнология (ЦРСББ)

## I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Колегиумът на ЦРСББ споделя разбирането, че без спазване на професионалната и научна етика не може да има ефективна дейност, която да е в съзвучие с утвърдените в европейската и между-народна научна общност хуманистични ценности, както и с принципите за осъществяване на научна дейност, залегнали в основата на Хартата на европейските учени.

**Чл.1.** Настоящият Етичен кодекс има за цел да повишава престижа и общественото доверие в ЦРСББ, да съдейства за осъществяване на мисията на Центъра и да стимулира развитието и утвърждаването на етичните норми в отношенията между служителите.

**Чл.2.** Етичният кодекс определя принципите, етичните ценности и правилата, на които трябва да се основават взаимоотношенията между ръководството и служителите.

**Чл.3.** Етичният кодекс е задължителен за всички служители в ЦРСББ при изпълнение на задълженията им, независимо от заеманата длъжност, пол, възраст, образование, ранг, научна степен и пр.

**Чл.4.** Дейността на служителите към ЦРСББ се осъществява при спазване на следните принципи:

**Законност** - всеки, който работи в ЦРСББ, спазва строго законодателството на Република България и вътрешно нормативните правила в ЦРСББ.

**Недопускане на дискриминация** под каквато и да е форма - възраст, раса, пол, вероизповедание, образование и пр.

**Честност и почтеност** - коректно представяне на своята гледна точка.

**Достойнство** - запазване на личното и на останалите членове на колектива достойнство.

**Безпристрастност** - в своята дейност служителите се ръководят единствено от интересите на ЦРСББ.

**Политическа неутралност** - в ЦРСББ не се извършва политическа дейност и не се проповядват идеите на която и да е политическа партия.

**Компетентност, отговорност** - служителите изпълняват възложените им задачи с висок професионализъм и развито чувство за дълг.

**Конфиденциалност** - служителите не разгласяват информацията, която им е служебно известна.

## II. НАУЧНА ЕТИКА

В своята научна дейност ученият в ЦРСББ се придържа към следните принципи: научна свобода, професионална отговорност и професионално отношение към научното изследване, ефективност, стриктно изпълнение на договорните и правните отношения, отчетност, откритост и достъпност на резултатите от научноизследователската дейност.

**Чл.5.** Ученият насочва своите изследователски усилия в полза на човечеството и за разширяване на границите на човешкото познание, като се ползва от правото си на свобода на мисълта и изразяването , както и на определянето на методологията, по която да провежда своето изследване.

**Чл.6.** Водеща цел на учения е търсенето на обективната истина. В научноизследователската си дейност той се стреми към аргументирано доказване на издигнатите от него хипотези и към обективно формиране на съответните изводи и заключения. Недопустимо е резултатите от изследването да се подчиняват не на обективната истина, а на частни и групови интереси.

**Чл.7.** Ученият следва да осъществява ефективна научна дейност, като провежда задълбочени и всестранни изследвания за установяване на убедително и трайно ново познание, със свои оригинални приноси, без повторение на стари и вече доказани твърдения.

**Чл.8.** Ученият е морално задължен да сигнализира за негативни прояви в своята професионална област: за псевдонаучни теории и твърдения, непроверени и съмнителни данни, непозволено ползване на чужди текстове и резултат и (плагиатство).

**Чл.9.** Авторите на научни публикации носят не само професионална, но и морална отговорност за достоверността на научните си публикации.

**Чл.10.** Учените трябва да познават националните и/или институционалните наредби и правилници, управляващи интелектуалната собственост, трябва да се придържат към тези наредби и правилници, като осигуряват изискваните в тях резултати (публикации, патенти, доклади, нови продукти и др.).

**Чл.11.** Учените са отговорни пред своя работодател, финансиращи организации, както и други публични и частни лица, с които са свързани по договор. Те са отговорни за ефективното използване на парите на данъкоплатеца, трябва да спазват принципите за прозрачно и ефикасно финансово управление и да сътрудничат при оторизирани проверки на техните изследвания, независимо дали са предприети от техните работодатели или от етични комисии/комитети.

**Чл.12.** Учените трябва да осигурят възможността научните им изследвания да бъдат използвани и разпространявани, съобщавани, трансферирани в други научни среди или, ако е подходящо, комерсиализирани.

**Чл.13.** При съвместна научноизследователска дейност етично е да се определя реалния принос на всеки изследовател, съобразно извършената от него работа.

## III. СЪАВТОРСТВО ПРИ НАУЧНА ДЕЙНОСТ

**Чл.14.** За съавтори се посочват лицата, които имат реален принос за провеждане на изследването, за получаване, анализиране и приложение на резултатите или за написването на съответния авторски текст и ако другите съавтори са дали съгласието си за това, и за публикуването му. „Почетното" съавторство е недопустимо. Подкрепата от други звена и лица,

както и от членовете на ръководството на съответната научна организация може да се отразява като изказване на благодарност, но това не ги прави съавтори.

## IV. НАУЧНО РЪКОВОСТВО И МЕНТОРСТВО

**Чл.15.** Опитните учени трябва да играят ролята на наблюдатели, ментори, съветници, лидери, координатори на проекти, мениджъри или научни информатори. Те трябва да изпълняват тези свои задължения по най-високите професионални стандарти, да имат творчески и позитивни връзки с начинаещите учени, за да осигурят условия за ефикасен трансфер на знания и за по-нататъшното успешно развитие на тяхната самостоятелна научна кариера .

**Чл.16.** Задължение на ръководителите на научноизследователските колегиуми е да следят за спазването на научния морал в тях. Те трябва да осигуряват правилна организация за научна дейност и да дават личен пример за активна морална научноизследователска работа и поведение.

## V. НАУЧНИ ДИСКУСИИ

**Чл.17**. Научният морал изисква да се дискутират идеи, а не личностни характеристики, да се прилагат аргументи, теоретични обяснения, а не персонални характеристики и квалификации.

**Чл.18.** Значимостта на идеите, тезите и резултатите не трябва да се определят от научните степени и звания на авторите, от възрастта и положението им в научните среди и в обществото, а от силата на научните им доводи.

**Чл.19.** Универсалните критерии за оценка се установяват чрез консенсус от научната общност.

## VI. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ИЗСЛЕДОВАТЕЛИТЕ

**Чл.20.** Ученият трябва да проявява почтеност и коректност в отношенията си с останалите колеги. Не се допуска под каквато и да е форма присвояване на чужди научни постижения, отнемане на чуждо авторско право (плагиатство), „кражба" на чужди идеи, фалшифициране на чужди трудове и др.

**Чл.21.** Стремежът на учения да изпревари своите колеги в получаването на нови научни знания и в постигане на признание от научната общност и от обществото не бива да го противопоставя на общите интереси, основани на авторитета на науката и академичната автономия, които изискват сътрудничество и взаимно уважение.

## VII. ЕТИЧНИ ПРАВИЛА ПРИ ПУБЛИКУВАНЕ, ОЦЕНКА И РЕЦЕНЗИРАНЕ НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

**Чл.22.** Публикуването на статия в списание на базата на рецензия е основен градивен елемент в развитието на една кохерентна и уважавана мрежа от знания и е морална отговорност пред научната общност и обществото както на изследователя, така и на научния рецензент.

**Чл.23**. Научната етика предполага отзивчивост и толерантност към критичните мнения и съмнения на други учени относно използваните методи и постигнати резултати.

**Чл.24.** Рецензиите следва да бъдат компетентни и задълбочени и да се основават единствено върху преценката за обективните качества на научните трудове. Проявите на завист, злоба, недоброжелателност и корупция са несъвместими с научната етика.

**Чл.25**. Рецензиите не трябва да преследват злепоставяне на авторите или колектива, в който те работят, не бива да се допускат предубеждения или негативни личностни настроения.

## VIII. УЧЕНИТЕ И ПРАВНИЯ РЕД, ОБУЧЕНИЕ И БИЗНЕС

**Чл.26.** Учените са морално задължени да спазват законите на страната, регулиращи както научната дейност и авторското право, така и другите обществени отношения. Проявите на корупция, на социална несправедливост, некомпетентност и нарушение на изискванията за високо качество на научноизследователската дейност са несъвместими с научния морал.

**Чл.27.** Учените, които осъществяват и преподавателска дейност, трябва да бъдат еталон за морално поведение чрез образцова педагогическа практика и във взаимоотношенията при нейното реализиране.

**Чл.28.** Учените подпомагат със своята работа коректния, правомерен, полезен и за другите в гражданското общество бизнес. Те не трябва да нарушават моралните принципи при търсене на основания и възможности за реализация под въздействието на лични и/или обществено неоправдани бизнес интереси.

## IX. ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ, ПРИЛОЖИМИ КЪМ РАБОТОДАТЕЛЯ И РЪКОВОДСТВОТО

**Чл.29**. Работодателят и ръководство не трябва да дискриминират учените по никакъв начин заради пол, възраст, етнически или социален произход, религия или вяра, език, политически възгледи, физически недъг, обществено положение.

**Чл.30.** Работодателят се стреми да осигури най-подходящата работна и изследователска среда, включваща работни помещения, оборудване и възможности за сътрудничество в научна мрежа, здравословни условия на труд, в това число за изследователите със специални потребности.

**Чл.31.** Работодателят следва да се стреми да осигури работни условия, които да позволяват както на мъжете, така и на жените учени и преподаватели да съчетават успешно семейството и работата, децата и кариерата.

**Чл.32**. Работодателят се стреми работата на учените да не бъде възпрепятствана от нестабилността на работния им договор и следователно, трябва да поеме отговорност, доколкото е възможно, да осигури стабилност в условията за работа.

**Чл.33.** В рамките на професионалната етика работната заплата трябва да съответства на правния статус, ниво на квалификация и отговорности на служителя.

**Чл.34.** Ръководството се стреми към баланс в представителството и равенство на половете.

**Чл.35.** Работодателят следва да осигурява на всички учени на всички етапи от тяхната кариера, независимо от клаузите на договора им, шанс за професионално развитие.

**Чл.36.** Работодателят трябва да гарантира стандартите за приемане на учените.

**Чл.37.** Работодателят полага особени грижи за подготовката на младите изследователи и за стимулиране на тяхното развитие.

**Чл.38.** Ръководството подпомага според възможностите на институцията всички форми на мобилност, които да гарантират устойчиви режими за израстване, професионално развитие и утвърждаване на членовете на научната общност.

**Чл.39.** Задължение на ръководството е осигуряването на качествено и своевременно възпроизводство на научния кадрови потенциал.

**Чл.40.** Ръководство стриктно спазва принципа на мандатността и другите цивилизационно утвърдени изисквания към ръководните постове.

**Чл.41.** Ръководителите на научноизследователските колективи и на основните структурни звена носят морална отговорност за формалното, повърхностно обсъждане на трудовете на изследователите, което е грубо нарушение на научната етика.

**Чл.42.** Административните ръководители следва да гарантират условия за добросъвестно, научно обективно участие на учените в различни конкурси за разработване на проекти, разпределение на субсидии и придобиване на научни степени и академични длъжности. Неаргументираното елиминиране на участниците в конкурсите е недопустимо.

**Чл.43.** Ръководството следва да стимулира (морално и материално) и подкрепя изследвания, които имат престижен статус и водят до приноси в съответната научна област.

## X. ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ

**Чл.44.** Служителите изпълняват добросъвестно трудовите си задължения, като спазват законните разпореждания, указания и изисквания на висшестоящите ръководители, както и екипния принцип на работа.

**Чл.45.** Служителите имат поведение, което изключва всякакво съмнение за корупционни практики.

**Чл.46.** Служителите не допускат да бъдат поставени под каквато и да е външна зависимост, поставяща под съмнение добросъвестното изпълнение на служебните им задължения.

**Чл.47.** Служителите не приемат имотни облаги в израз на благодарност за извършена дейност която попада в служебните им задължения.

**Чл.48.** Облеклото и външния вид на служителите са съобразени с общоприетите норми за представителност и положението им.

## XI. ОЦЕНКИ ОТ НАУЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА НЕМОРАЛНИТЕ ПРОЯВИ

**Чл.49.** Нарушаването на научната етика, както и недобросъвестната научноизследователска на основание за отрицателна морална оценка и санкциониране от страна на научната общност. Отрицателната морална оценка (въз основа на достоверно констатирани нарушения на етични норми) може да намери израз както в критични публикации в научния печат и чрез медиите, така и като се налагат административни санкции.

**Чл.50**. Обвинения за неетични прояви трябва да бъдат аргументирани и подкрепени с доказателства – т.е. да са достоверни и убедителни.

**Чл.51.** Набеденият за неморално издържана научна дейност има право на защита и до изясняване на случая се приема, че той е добросъвестен учен.

**Чл.52.** При установяване на нарушения на етичните правила в научната дейност, всеки член на общността на ЦРСББ има правото и моралното задължение незабавно да уведоми писмено Директора на ЦРСББ, има правото да получи отговор от него на въпроса и да бъде в течение на работата й по случая.

**Чл.53.** Ученият за когото е оповестено, че е нарушил правилата на научната етика, има право да защити името и научното си достойнство чрез използване на допустимите от закона средства за това.

## XII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

**Чл.54.** Ръководителите на основните структурни звена към ЦРСББ са длъжни да запознават всеки нов служител, при първоначалното встъпване в длъжност, с разпоредбите на този кодекс.

**Чл.55.** При неспазване разпоредбите на този Етичен кодекс, служителите носят морална и дисциплинарна отговорност, съгласно правилника на ЦРСББ и Кодекса на труда.

Настоящият Етичен кодекс е приет на заседание на Управителния съвет на ЦРСББ, Протокол № 2 от 01.03.2017 г.

Изменения и допълнения на Етичния кодекс се извършват по реда на приемането им.